

Міхасю Болсуну — 75!

Лаўрэат абласной літаратурнай прэміі імя Кірылы Тураўскага.

Лаўрэат абласной літаратурнай прэміі імя Аляксандра Дуброўскага.

Радзінны кут не выбіраюць.
Дзе свет убачыць немаўля,
Там стане блізкаю зямля,
Бліжэй, мілей, чым шаты раю.

Жніво

Памяці маці

Сінь нябёсаў бязмежна разліта.
Жнівень спелую дорыць красу.
Я — малы — сцэжкай цупкай праз жыта
Паркалёвы вузельчык нясу.

Ад такога даверу шчаслівы —
У руках для матулі абед.
Б'е паклоны сярпом яна ніве
У чародцы вясковых кабет.

Калі ж сонца зачэпіць узлесце,
Доўгі цень зашарэе ў траве,
Надвячоркам народзіцца песня
І над полем яна паплыве.

...Мамы дні прамільгнулі, як знічка.
Серп сумуе ў закутку двара.
Перапёлка ж, як некалі, кліча:
«Жаць пара!.. Жаць пара!.. Жаць пара!..»

Выток

Абсягі Чачэрскага краю
Прапісаны ў сэрцы маім.
Бы птушка, сюды прылятаю
Ці холад, ці спёка стаіць.

Завуць Балсуны і Палессе* —
Жыццёвай дарогі выток,
Люляла тут сны мае песня —
Пяшчоты душэўнай глыток.

* Балсуны, Палессе — вёскі

...Сцяжынка знаёмая ўецца.
Трава зноў у пацерках рос.
Нястрымана просіцца сэрца
У цішу зарэчных бяроз.
Сустрэне грыбамі Лысуха*
Сухі-вось дык назва! — Ручэй*.
Мелодый лесу паслухай —
Самоту прагоніш хутчэй.
З прасекі на ягаднік збочу —
Сасонка ігліцай крапе.
Чарніц цёмна-сінія вочы
Спакусна зірнуць на мяне.
Дзяцінства ўспомніцца раптам, —
Не вернеш вясёлай пары, —
Лес клікаў нас ліпеньскім ранкам:
Гарлачык для ягад бяры.
Чародкай сяброўскай хадзілі,
Дужэла моц нашае крыл.
І разам з малою Радзімай
Вялікую тут я адкрыў.

ЧАЧЭРСК

Добры дзень, поле з коласам
жытнім,
Мяккі водар бухматых садоў,
Мой зялёны такі, старажытны
На далонях зямлі гарадок!
Фарбай светлай абноўленых
вуліц
Ззяе, вабіць Чачэрска—прыгажун.
Парк гасцінна мяне зноўку
туліць,
На Чачору ўлюблёна гляджу.
Позірк ловіць лугі, азярыны.
Сіняй стужкай віднеецца плёс.
Праплываюць аблокаў пярыны
У блакіце высокім нябёс.
Хваляй Сожа бягуць успаміны.

* Лысуха, Сухі Ручэй — назвы ўрочышчаў.

Зноў гукаю сваю маладосць.
Дзякуй, родны Чачэрска,
сэрцу мілы,
За гасціннасць тваю, прыгажосць.

РОДНЫЯ НАЗВЫ

Ці вёска гэта, ці рачулка —
Іх назвы музыкай гучаць,
Кранае слоўца нас прачула,
Бы спеў салоўкі па начах.
Палессе, Ніўкі і Залессе,
Заручча, Добрынь і Гаёк*,
Нібы радкі лірычнай песні,
Што чую сэрцам я здалёк.
Мне вёскі гэтыя, бы сёстры,
Па духу блізкая радня.
Праз годы доўгія і вёрсты,
Іх лёс у памяці штодня.
Бягуць удалеч там жа рэкі,
Дзе ў радасць ходзім басаножа.
Нібы магнітам цягне нейкім
Мяне блакітны плыткі Сожа.
Вясной з гарэзаю Чачораі**
Абдымуць дружна бліжні луг.
Паводка, нібы тое мора,
Прывольна плешчацца наўкруг.
Віляе вузкім шнурам Покаць**,
Траву калышуць берагі,
Як май на іх рассыпле лотаць —
Халодны цень сплыве тугі.
Каўпіта** — значыць, белы жораў, —
У Бесядзь ціхую цячэ.
У вір ныраюць смела зоры,
Калі гусцея туш начэй.
Наш продак быў, відаць, паэтам,
І спраў, і слоў красу цаніў.
І нам любіць бы край вась гэтак,
Быць каласком на ўлонні ніў!

* Палессе ... Гаёк — назвы вёсак на Чачэршчыне.

** Чачора, Покаць, Каўпіта — назвы рэк там жа.

МОЙ КРАЙ

Чачэрскі край — абсцяг пад сонцам,
Радзіма продкаў і мая,
Дзе самародкам льецца слоўца
І знак вякоў нясе зямля.

Чачэрскі край — старонка гэта
Пакрыта славай ваяроў
І працай рупнаю сагрэта,
Дзе ніў размах і шум бароў.

Чачэрскі край бярозак белых,
Блакітных сподкаў азярын,
І рэк, што ў далячынь пабеглі,
І барваў ранішняй зары.

Перад травінкай, краскай кожнай
Гатоў упасці ўдзячна ніц.
Адлётны крык гусей над пожняй
Ва мне тужлівасцю шчыміць.

Чачэрскі край! Тут «мірны» атам
Сарваўся з неба на бяду.
Людзьмі пакінутыя хаты
Ўраслі па вокны ў лебяду.

Ды не скарыўся край няўзгодзе.
Багацце шчырае душы
Жыве стагоддзямі ў народзе,
Як і гасціннасць — без мяжы.

Чачэрскі край з блакітам веснім —
Вясёлы песенны прастор,
Як запяюць жанкі ў Палессі —
Падхопіць іх Залескі хор.

Чачэрскі край! Шапчу бясконца
Прызнанне шчырае: люблю
Ўсіх землякоў, жыццё пад сонцам
І продкаў вечную зямлю.

ХЛЕБ

Чорны хлеб — гэта золата
злітак,
Ды і яно яму не раўня.

Успамінаю: барануем жыта,
Падганяю старога каня.
А на полі — адны жанчыны
І чародка маіх сяброў.
Тры гады не аралі мужчыны,
Іх забрала вайна з двароў.
Тут нялёгка. І тут — край
пярэдні,
Не сціхае бой за жыццё.
Падкамкаўшы зрэбны пярэднік,
На мяжы корміць маці дзіцё.
Зашугае ж калоссем жыта,
Як шугае зара сама...
Чорны хлеб — працы цяжкае
злітак, —
Я з маленства цаню яго смак.

ДАРОГА Ў ВЁСКУ

Прачнуўся ранак
Летні над ракой,
Прылёг на беразе
Пагрэцца...
Вядзе дарога
Зноў да землякоў,
Якім вязу пачуцці сэрца.
Мільгаюць сосны
І гурты бяроз,
Багун
І ландышаў суквецці.
А думкі там даўно,
Дзе колісь рос,
Дзе хата бацькі
Сціпла свеціць.
Для студні бразне
Вёсачка вядром,
Жаўрук праколіць
Паднябесце,
Гасціннасцю сустрэне
Кожны дом:
— Заходзь, сыноч,
Тваё ж Палессе.

УСПОМНЮ ПАЛЕССЕ СВАЁ

Уладзіміру Ядранцаву

І стужкай блакітнай Каўпіта
 За вёскаю роднай імчыць.
 Пад ветрам калышыцца жыта
 І бронзай на сонцы блішчыць.
 Тут ліпы пахучыя лісцем
 Просяць пад засень густы,
 Маё тут блукала дзяцінства —
 Дзе бесклапотнасць дзён тых?
 Праходзяць гады чарадою,
 Мінула юнацтва маё.
 Сустрэнуся з шчасцем, бядою —
 Успомню Палессе сваё,
 Дзе вечарам веснім дзяўчаты
 Мараць аб любых сваіх,
 Гармонік сумуе ля хаты,
 Да ранку пяюць салаўі,
 Дзе песень ляцяць пагалоскі
 З вуліц вячэрніх у гай...
 Дзень добры, зарэчная вёска,
 У будні і святы прымай!

АТОЖЫЛКІ СЛАВЯНСКАГА КАМЛЯ

Крочу зноўку вуліцай Палесся.
 Побач рэчка стужкаю бяжыць.
 Тут на тры раёны льецца песня,
 Бо яна не ведае мяжы.
 Мне на захад цераз лес і поле,
 Дзе агні чачэрскія гараць.
 Курс бярэ на поўнач — Краснаполле,
 На усход — там Красная Гара.
 Парадніла Беларусь з Расіяй
 Нашых продкаў светлая зямля.
 Мы ж атожылки пад небам сінім
 З аднаго, славянскага камля.
 У баях былі заўсёды разам.
 Дружбе нашай — доўгія вякі.
 І цяпла душэўнага запасы
 Як сухар, дзялілі сябрукі.

Разгубіць пачуцці немагчыма,
 Як не выпіць месяцу расу.
 Я заўсёды ад сваёй Айчыны
 Расіянам дружбу прынясу.
 Як для птушак, так для сэрцаў
 нашых
 Нельга ўзвесці аніяк кардон.
 Толькі разам мы вузлы
 развяжам,
 Справімся з усякаю бядой.

МАЯ РАКА

Я многія бачыў рэкі,
 Мая ж рака — не з такіх,
 Бо коціць на хвалях рэха
 Трывожнае — маці ласіх.
 На лузе дзяркач не змаўкае,
 Крычыць:
 — Годзе спаць,
 — Годзе спаць.
 Туман на ўзбярэжку блукае,
 Начлегу не змог адшукаць...
 Як неба ўспыхне на ўсходзе
 І сонейка ў вір упадзе,
 На бераг памыцца прыходзіць
 Па травах няскошаных дзень.

СНЫ

Спіць вёска мая Балсуны
 Пад коўдрай, вытканай з зорак.
 Пра што, землякі, вашы сны,
 Радасць людскую ці гора?
 Месяц-ліхтар вісне ўгары,
 Ноч баль навокал свой правіць.
 У снах можна ўсё паўтарыць
 І нават нешта паправіць.
 Няхай жа часцей хоць у снах
 Смяюцца радасна людзі,
 Цвіце ў іхніх душах вясна
 Пакуль зара не разбудзіць.

* * *

Старэе вёска. Смех дзіцяці
 Усё тут чуецца радзей.
 Пенсіянер — у кожнай хаце,
 Жыццё самотнае ідзе.
 Гармонік дзе і бубен гулкі,
 І танцы, песні да світання,
 Шэпт закаханых у завулках,
 І певень, што будзіў пад ранне?
 Забіты хаты. Крыж з шалёўкі,
 Нібы маўклівы нам дакор.
 О, час, нястрыманы, шалёны!
 Губляем спадчыну вякоў.
 Хто падганяе, адсюль турыць,
 Куды спяшаем, мяжа дзе,
 Калі плач вёсачкі хаўтурны
 Часцей чуваць, чым плач дзяцей?!

ЧАЧОРА

Над Чачораі зніклі зоркі,
 Сплыў кудысьці маладзік.
 Чуцен шоргат ціхі лодкі,
 Звонкі голас маладзіц.
 Асака вадой спавіта,
 Зелянеюць берагі.
 Сонцам шчодро луг заліты,
 Дрэмлуюць пухляныя стагі.
 У чароце птах спявае,
 Ухваляе лёс ракі.
 Веццем парк з гары ківае,
 Хваля гойдае блакіт.
 А Чачора, як учора,
 Сожу сілы аддае
 І Дняпру. Ажно да мора
 Пабяжыць вада яе.

УСПАМІН ПРА ЧЫРВОНЫ БЕРАГ*

Гудуць натужна лесавозы,
 Паўзуць па снезе, па гразі,

Калі дажджамі плача восень,
 Калі ўладарыць холад зім.
 Тут краны хобатам сталёвым
 Кладуць бяргенні ў штабялі,
 І пах густы лясоў хваёвых
 Парфумаі льецца па зямлі.
 Дзядзькі сямейныя і хлопцы
 Жывуць брыгадай, заадно,
 Калі харчуюцца ў сталёўцы —
 Масніцы ходзяць хадунам.
 Ад жартаў вострых, вострых кпінаў —
 На іх ахвочы, здатны люд, —
 Як слоўца раптам нехта кіне,
 Пачуеш мудрасць, мовы цуд.
 Дарма, што ў робах мурзаватых
 І копаць на руках ляжыць.
 За словам звонкім, зухаватым
 Багацце бачыцца душы.
 Вясной, калі наўсцяж паводка,
 Людзей зарэчных па чарзе,
 Бы зайцаў дзед Мазай, на лодках
 Тут кожны з гонарам вязе.
 Усім так хочацца дахаты
 Купіць духмяныя хлябы
 І з'есці мякіш наздраваты,
 Тады лічы, што тут пабыў.
 І так гадамі ў будні, святы
 На ўскрайку лесу, ля ракі
 Шчыруюць землякі заўзята —
 Шафёры, цеслі, леснікі.

Калюды і Палессе** —
 Тут памежныя сёлы,
 Дзе гучаць нашы песні
 Пералівам вясёлым.

* Чырвоны Бераг — рабочы пасёлак на р. Сож каля Чачэрска.

** Калюды — вёска ў Краснагорскім раёне Бранскай вобласці, вёска Палессе — у Чачэрскаім раёне.

Мы не знаём памежжа,
 Думкі нашы суладны.
 Віскулі ў Белавежы
 Забываем старанна.
 Праз душу і праз сэрца
 Не кладзецца палоска.
 Дружбаі могуць сагрэцца
 Нашы братнія вёскі.
 Над Каўпітай — ракою,
 Нібы кветкі, дзяўчаты.
 Да Расіі — рукою,
 Да сваякрукінай хаты.
 І да цешчы расійскай
 Шлях зусім не далёкі.
 На дзяўчынку-расінку
 Хлопец кінуў наш вока.
 Калюды і Палессе —
 Хрысціянскія сёлы.
 Заспяваем-ка песню
 Разам хорам вясёлым.

Не гадамі жыццё я мераю.
 Бо няўмальна яно бяжыць...
 Шляхам пройдзеным,
 Шчырай вераю,
 Справай любаяю,
 Для душы,
 Дабрынёй.
 Што яна высвечвае,
 Лепш адмерваць зямныя дні.
 І трывожыць мяне адвечнае:
 Колькі маеш сяброў, радні?
 І шкадуеш, што мала зроблена.
 Сэрца ж птушкай ляціць у шлях:
 То мільгае на кроках робаю,
 То на жніўных ты зноў палях.
 Як даўно ад родных парогаў мы
 Летуценна ў свет пайшлі!
 Дружбу водзіць жыццё з дарогамі.
 А інакш як жыць на зямлі?

ПАЧУЦЦІ

Над чыстым аркушам паперы
 Радкі выпельваю ў цішы,
 У іх любоў, надзея, вера —
 Пачуцці светлыя душы.
 Любоў да злосных не прыходзіць,
 Крычаць аб ёй — сабе на зло.
 Даўно прыкмечана ў народзе,
 Дзе ёсць любоў — не трэба слоў.
 Калі ж лёс нечым і абдзеліць,
 Забуду тое, што было.
 Заззяюць іскаркі надзеі,
 Апошнім гасне іх святло.
 Душа пустэльная без веры,
 Казала мама: «З ёй жыві»:
 ... Я адчыняю насцеж дзверы
 Надзеі, веры і любові.

ВЯСНОВАЕ

Рака прагнала
 Ёдалеч з трэскам крыгі.
 Паводка шумна
 Выбегла на луг.
 Мільгаюць чаек
 Над вадою крылы.
 Выпісвае ў блакіце
 Бусел круг.
 Па промнях сонца —
 Залацістых рэйках —
 Цяплынь вясны
 Жаданая плыве.
 Пупышкі дрэў,
 Адкрыўшы дружна вейкі,
 Глядзяць вачмі
 Зялёнымі на свет.
 Зямля паруе
 Ё поўдзень на пагорках,
 Вясковец гоніць
 рупна баразну.

Пакуль не ўспыхнуць
Густа ў небе зоркі,
Абуджаным абсягам
Не да сну.

ГАРЛАЧЫК

У затоцы зялёная ціш.
Промень падае з неба гарачы.
Зачарована доўга глядзіш
На цудоўную кветку — гарлачык.
Качанём-птушанём на лісце
Прымасціўся, нібы на далоні,
Хоча ўверх, ды не можа ўзняцца —
Глыбіня сцябло цемрай палоніць.
На зялёным сядзіць ланцугу,
І цікаўны пагляд людзей ловіць,
І стракозы яго берагуць —
Шэпчуць штосьці на ціхай іх мове.
У Чырвонай ёсць кнізе радок
Пра гарлачык. І гэта трывожыць...
... Кіну ўсё і — ў Чачэрска-гарадок,
Дзе гарлачыкаў россып на Сожы.

ЛЕТНІЯ ФАРБЫ

Я іду па зямлі,
Самай любай на свеце:
Сонца сее святло.
Чмель над кветкай гудзе.
У прырэчнай лазе
Дрэмле стомлены вецер.
Ззяе россып лілей
Серабром на вадзе.
Колькі дорыць красы
Мне тут спелае лета,
Дзе паветра — бальзам,
Не шкадуючы, пі!
Гукі, фарбы зямлі
Стануць песняй паэта,
Як прызнанне яго
У сыноўняй любві.

АСЕННІ ПАРК

Парк над Сожам
гарыць
кастром,
Зноў яго
запаліла восень.
Спрытна чырвань
апаўшых лістоў
Дворнікі
мётламі
косяць.
І на сцежках
растуць стажкі,
Кожны з іх —
злітак звонкага
золата.
Як барцы перад боем
цяжкім
Распрануліся
клёны-волаты.

